

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 9.1. Национална сигурност

автор Любен Георгиев Манолов

на тема:

„Възрожденският национализъм и гарантиране на сигурността на българското общество при разпадането на Османската империя (70-те години на XVIII – 80-те години на XIX век)

от проф. д-р Борис Филипов Манов

(ЮЗУ „Неофит Рилски”, катедра „Философски и политически науки”)

I. Данни за дисертацията и автореферата.

Дисертацията е в обем от 233 страници като включва увод, 3 глави и заключение. Библиографията съдържа 249 източника – 62 документални първоизточника, 187 научна литература, от които 156 на български език и 31 на чужди езици.

В технически план изложението е организирано прецизно, като логическата структура на текста е подчинена на последователността от стъпки за реализацията на целта и задачите на дисертационния труд.

В увода е определен предметът, формулирани са целите, задачите, основната теза, работните хипотези на изследването и е очертана неговата актуалност. В следващите три глави на основата на солидна методологична база се разгръща подплатеното с множество исторически документи и анализи изследване на формирането на самозащитния български национализъм.

В първата глава се проследяват появата и формирането на модерната нация и национализма. Втората глава анализира генезисът и еволюцията на социални сили и българското национално политическо мислене като предпоставки за изграждането на българския възрожденски национализъм. В трета глава се извеждат въпросите свързани с еволюцията на ранния, „защитен“ български национализъм като държавнотворна доктрина след Освобождението.

Авторефератът е съдържа 48 стр. и представя коректно и изчерпателно основните моменти в съдържанието на дисертацията. В заключението са обобщени резултатите на изследването и са изведени

неговите приноси, които отразяват достоверно постиженията на рецензирания труд и могат да бъдат приети за достижение на неговия автор. Посочени са и публикации на дисертанта в научни издания, апробиращи основните тези на дисертационния труд.

В дисертацията и автореферата, както и в представените публикации, свързани с темата на дисертацията не установих наличие на плагиатство.

II. Съдържание и основни моменти в дисертацията.

1. Актуалност на темата.

Дисертацията „Възрожденският национализъм и гарантиране на сигурността на българското общество при разпадането на Османската империя (70-те години на XVIII – 80-те години на XIX век)“, представлява изследване, което изяснява научните основания за разглеждането на ранния български национализъм като най-важното, самостоятелно, самозащитно и върхово идейно постижение на българската политическа мисъл през епохата на националното Възраждане, проявяващо се като решаващ фактор съдействащ за единението и бързото развитие на възстановената национална държава.

Актуалността на темата, въпреки нейната привидна „отдалеченост“ от нашето настояще, се определя, както посочва авторът на дисертацията, от това, „че в реалното битие на съвременното ни общество, действително съществуват огромна поредица от конкретни въпросителни, свързани с настоящето и бъдещето на българската национална идентичност“, както и от изграждането и запазването на националната сигурност на съвременното българско общество. Явно е, че в двата плана разработваната проблематика е актуална и значима.

Важно е специално да се посочи, че дисертантът си дава сметка за съществуващите трудности и бели полета в научните изследвания на разглеждания от него проблем, поради което прави подробно и обосновано дефиниране на границите и понятията, създаващи основата на дисертационното изследване.

2. Основни постижения на дисертацията.

2.1. Успешното провеждане на изследването се основава на определянето на неговия фокус, а именно – осъществяване на политологичен анализ на формирането на просветен самозащитен български национализъм в епохата на Възраждането, което дава възможност на Любен Манолов да обоснове тезата, че този национализъм

е решаващата предпоставка и механизъм за осигуряване на сигурността на българското общество в разпадащата се Османска империя и преди всичко в новосъздадената българска държава в първите години след Освобождението през 1878 година.

2.2. Успешното осъществяване на изследването се основава още на три важни предпоставки. Първата се проявява в стремежа на дисертанта да подбере и изследва значителен обем от „емпирична“ историческа информация по проблема. Втората е свързана с подхода към „емпирията“ в дисертацията, която не само се представя, но като се използват в единство формулираните в Увода изследователски подходи и методи, тя се подлага на задълбочен анализ и води към важни теоретични обобщения и изводи за проявите, същността и ролята на Възрожденския български национализъм. Третият важен момент е яснотата на езика и аргументацията в дисертацията, благодарение на които тезите, изложението и изводите са недвусмислени и непротиворечиви, изразяват пълно и точно идеите на автора, текстът се отличава с прецизност и четивност, зад които се крие богатата езикова и писмовна култура, както и способност да се формулират и изразяват позициите на автора, които създават предпоставки за самостоятелни размишления и идеи.

2.3. В съдържателен план се очертават следните същностни характеристики на изследването:

а) въпреки неговата „историчност“ и насоченост към икономическите, социалните и политическите процеси, то е решено през призмата на тяхното значение за сигурността на формиращата се българска нация. Така анализът се съсредоточава върху онези цели и резултати, които са „значимите“ в конструирането, а по-късно и в управлението на самозащитния и държавнотворящ български национализъм.

б) дисертацията следва стройна логическа структура. Започва се с проследяване на формирането на нациите и национализмите през Новото време в Европа, проследява се хода на този процес на Балканите и се „завършва“ с разглеждането на „закъснялата“ му реализация в българското етническо землище. Важно тук е това, че авторът успява да „надскочи“ простата хронология и така да изведе главните „движещи механизми“ в отделните етапи в развитието на българската нация и на българския самозащитен и прогресивен национализъм, да очертае техните особености и да посочи спецификите им в сравнение с другите балкански нации и национализми в периода на края на 18-ти до края на 19-век.

в) друг важен момент е фактът, че Л. Манолов в края на всеки параграф и на всяка глава прави „изводи“ от осъществения анализ, които не само обобщават казаното в изложението, но и служат като основа за „преход“ към предприеманото изследване в следващата част на дисертацията.

2.4. Специално трябва да се подчертае, че анализът в дисертацията се отличава с неговата „привързаност“ с въпросите за „смисъла“ на формиращото се българско националноотговорно политическо мислене и съдържателността на българският национален въпрос. На тази основа Любен Манолов достига до централната и аргументирано защитена позиция на дисертацията „че ранният, самозащитен български национализъм трябва да се разглежда като постепенно формираща се, нова, самостоятелна и цялостна система от положителни мисли, чувства, емоции и стил на политическо поведение“ като историческата роля, която той има в политическия процес е „действената, практическа защита, на българското духовно и етническо пространство от чужди посегателства“, осъществявана, дори когато се разработват проекти за автономно самоуправление или изграждането на независима българска държавност, „без никакви претенции за каквато и да е доминация над други народи и чужди територии“. Така Манолов достига и до извеждането и разгръщането на втората основна „сюжетна“ линия в своето изследване – очертаването на „границата между просветения, самозащитен и градивен национализъм на един народ, пребиваващ в условията на чужда, асимилаторска политическа власт и агресивното, шовинистическо гигантизиране на „националните превъзходства“ сред нации, обитаващи свои, свободни държави“, като последователно и с привеждането на редица аргументи и исторически факти, се очертава същностната разлика между самозащитният национализъм на формиращата се в условията на Османската империя млада българска нация и агресивните, завоевателни национализми на съседните (гръцката и сръбската) свободни национални балкански държави.

3.Критични бележки, препоръки и въпроси, относно дисертацията.

Нямам съществени критични бележки към рецензираната дисертация.

Бих препоръчал Л. Манолов при евентуално публикуване на дисертационния труд, каквото той безусловно заслужава, да разшири анализа като го допълни с, макар и кратка, оценка на същността, съдържанието и персективите на съвременните български и балкански национализми.

Във връзка с препоръката имам следния въпрос към дисертанта: Смята ли той, че в съвременните условия е възможно съществуването на градивен български национализъм? И ако да – какви биха били неговите главни прояви и резултати?

III. Заключение.

В заключение на настоящото становище ще посоча, че достойнствата на дисертационния труд „Възрожденският национализъм и гарантиране на сигурността на българското общество при разпадането на Османската империя (70-те години на XVIII – 80-те години на XIX век)“ и постигнатите резултати в него, дават основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на неговия автор Любен Георгиев Манолов образователната и научната степен „доктор“ в професионално направление 9.1. Национална сигурност.

11.12.2020 г.

Гр. Благоевград

Подпис:

Проф. д-р Борис Манов